

Senat VIST – Fakultete za aplikativne vede je na 84. seji dne 27. 3. 2026 sprejel

STRATEGIJO SPODBUJANJA RABE SLOVENŠČINE

kot strokovnega in znanstvenega jezika

za obdobje 2026–2030

Strategija temelji na sorazmernem in izvedljivem pristopu: slovenščino krepí tam, kjer je to glede na namen, ciljno javnost in posebnosti področja smiselno, ob hkratnem ohranjanju mednarodne primerljivosti študijskega in raziskovalnega dela.

Namen in pravne podlage

VIST deluje na področjih kozmetike, velnesa, podologije, fotografije ter sodobnih vizualnih in digitalnih tehnologij, vključno z videom, umetno inteligenco in tehnologijami XR oziroma VR. Ker se izrazje na teh področjih hitro razvija in pogosto vstopa prek angleščine, VIST posebno pozornost namenja smiselni uporabi, pojasnjevanju in razvoju slovenskega strokovnega izrazja.

Ta strategija določa usmeritve, s katerimi VIST – Fakulteta za aplikativne vede (v nadaljevanju: VIST) spodbuja rabo in razvoj slovenščine kot učnega, strokovnega in znanstvenega jezika. Pripravljena je na podlagi petega in šestega odstavka 15. člena Zakona o visokem šolstvu (ZViS-1; Uradni list RS, št. 56/25) ter Meril za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov (Uradni list RS, št. 8/26).

Namen strategije je podpreti kakovostno rabo slovenščine v študijskem procesu, strokovnem in raziskovalnem delu, institucionalnem komuniciranju ter pri vključevanju tujih študentov. Strategija hkrati upošteva, da je mednarodna vpetost ter objavljanje v kakovostnih tujejezičnih znanstvenih revijah nujen del sodobnega visokošolskega in raziskovalnega okolja.

Temeljne usmeritve

- Slovenščina je osnovni učni jezik študijskih programov VIST ter osnovni jezik uradnega poslovanja in institucionalnega komuniciranja.
- Raba tujih jezikov se omogoča v primerih in pod pogoji, ki jih določajo zakon, akreditirani študijski programi in interni akti VIST.
- Slovenščina in mednarodna odprtost se obravnavata kot dopolnjujoča se cilja.
- Ukrepi se izvajajo v okviru rednih dejavnosti in razpoložljivih virov VIST ter ob upoštevanju posebnosti posameznih strokovnih in znanstvenih področij.
- Strategija ne določa številčnih kvot objav, obvezne priprave posameznih vrst publikacij ali vzpostavitve novih organizacijskih enot.

Slovenščina v študijskem procesu

Študijski proces poteka v slovenščini skladno z ZViS-1, akreditiranimi študijskimi programi in internimi akti VIST. Pri študiju se uporablja slovenska strokovna terminologija, kadar je ta uveljavljena, ter tudi tujejezična strokovna in znanstvena literatura, kadar je to potrebno zaradi aktualnosti, kakovosti ali dostopnosti virov.

Visokošolski učitelji in sodelavci študente usmerjajo k jasnemu, strokovno pravilnemu in jezikovno ustreznemu izražanju. Pri novih ali neustaljenih izrazih se uporabljajo relevantni slovenski terminološki in strokovni viri, kadar so na voljo.

Tuji študenti in postopno razvijanje slovenščine

VIST tuje študente ob pred in ob vpisu ter vključitvi v študij seznaja, da je učni jezik študijskih programov slovenščina in da se od njih pričakuje postopno razvijanje sposobnosti sporazumevanja ter strokovnega izražanja v slovenskem jeziku v skladu s Pravilnikom o prilagoditvah izvajanja študija študentom z manj priložnostmi ter jih seznaja z razpoložljivimi možnostmi učenja in jih glede na potrebe usmerja na ustrezne programe, zunanje izvajalce in druge učne vire. Strategija ne predvideva obveznega izvajanja lastnih tečajev slovenščine, pač pa študentom nudi dodatne skupinske ali individualne konzultacije, individualne vaje in dodatne oblike za vajo in utrjevanje snovi za boljše razumevanje snovi v slovenskem jeziku.

Pri študentih, ki jim slovenščina ni prvi jezik, se lahko v skladu s Pravilnikom o prilagoditvah izvajanja študija študentom z manj priložnostmi v začetnem obdobju študija pri nejezikovnih študijskih obveznostih dopušča več posameznih jezikovnih pomanjkljivosti, če te ne vplivajo na razumljivost in strokovno pravilnost. Z napredovanjem po študijskem programu se pričakuje vedno bolj dosledna, pravilna in samostojna raba slovenščine ter slovenskega strokovnega izraza. Pri višjih letnikih, strokovni komunikaciji in zaključnih delih se zahteva jezikovna ustreznost, primerna ravni študija in vrsti študijske obveznosti. Vsebinski in strokovni standardi znanja so za vse študente enaki.

Slovenščina v znanstvenem, strokovnem in javnem delovanju

VIST spodbuja rabo slovenščine pri objavljanju znanstvenih, strokovnih, poljudnoznanstvenih in preglednih znanstvenih del ter pri pripravi in objavljanju terminoloških slovarjev oziroma glosarjev, kadar je to glede na vsebino, namen, ciljno javnost in razpoložljive možnosti objave smiselno.

Pri izbiri jezika in medija znanstvene objave se upoštevajo področje raziskave, ciljna javnost, ustreznost in kakovost razpoložljivih revij oziroma drugih publikacij, zahteve raziskovalnih projektov ter cilji mednarodne primerljivosti, odmevnosti in raziskovalne vidnosti. Ker je na nekaterih področjih delovanja VIST dostopnost ustreznih slovenskih znanstvenih revij omejena, strategija ne omejuje in ne nadomešča objavljanja v tujih jezikih.

Objavljanje znanstvenih del v slovenščini se spodbuja zlasti, kadar je na voljo ustrezen znanstveni medij in kadar to narekuje namen objave ali slovensko govoreča ciljna javnost. Kadar je znanstveno delo objavljeno v tujem jeziku, se prenos ugotovitev v slovenski prostor lahko uresničuje tudi z drugimi oblikami strokovnega in javnega komuniciranja.

Med smiselne oblike prispevka k razvoju slovenščine sodijo zlasti:

- strokovni, pregledni in poljudnoznanstveni prispevki v slovenščini, kadar obstaja ustrezen medij in potreba ciljne javnosti;
- predstavitve raziskovalnih ugotovitev na strokovnih dogodkih, javnih predavanjih, spletnih straneh, v medijih ali drugih vsebinah, namenjenih slovenski javnosti;
- slovenski naslovi, ključne besede ali povzetki znanstvenih del, kadar to omogoča oziroma zahteva izbrani medij;
- dosledna uporaba in pojasnjevanje slovenskega strokovnega izrazja v pedagoškem, raziskovalnem in strokovnem delu;
- priprava in objavljanje terminoloških slovarjev ali glosarjev ob konkretno ugotovljeni strokovni potrebi.

Navedene oblike so razvojne usmeritve in ne pomenijo obveznosti posameznega zaposlenega, da v določenem obdobju pripravi določeno vrsto ali število objav v slovenščini.

Institucionalno komuniciranje

Slovenščina je osnovni jezik internih aktov, uradnega poslovanja, informacij za študente in javnega komuniciranja VIST. Tuji jeziki se uporabljajo, kadar je to potrebno zaradi vključevanja tujih študentov, mobilnosti, mednarodnega sodelovanja ali komuniciranja z mednarodno javnostjo.

Implementacija in spremljanje uresničevanja

Uresničevanje strategije se preverja v okviru obstoječega sistema notranjega zagotavljanja kakovosti in rednih samoevalvacij VIST. Spremljanje se praviloma opira na obstoječe evidence in informacije ter ne zahteva priprave ločenega letnega poročila.

V okviru redne samoevalvacije se na kratko obravnavajo zlasti:

- raba slovenščine in slovenskega strokovnega izrazja v študijskem procesu;
- izkušnje pri postopnem jezikovnem vključevanju tujih študentov;
- primeri znanstvenih, strokovnih, preglednih, poljudnoznanstvenih ali drugih vsebin v slovenščini;
- morebitne ugotovljene težave in smiselni predlogi izboljšav.

Za implementacijo strategije je odgovorno vodstvo VIST, izvajanje pa spremlja in vključi v samoevalvacije Komisija za kakovost.

Veljavnost strategije

Strategija velja za obdobje 2026–2030 in se po potrebi spremeni ali dopolni glede na spremembe zakonodaje, meril NAKVIS, ugotovitve samoevalvacije ali razvoj dejavnosti VIST.